

Várákozást felülmúló teljesítmény a BÉT-en

1997 értékelése dióhéjban

Tavaly a Budapesti Értéktőzsde minden várákozást felülmúlva teljesített. A magyar értékpapírpiac robbanásszerű fejlődését mutatja, hogy forgalma 9568 milliárd forintot ért el. Ez az előző évet – amely működésében a legkimagaslóbb év volt 1527 milliárd forinttal – közel hatszorosan múlta felül, ezen belül a határidős forgalom nagyobb mértékben bővült. Az adatok ezúttal is duplikáltak, vagyis egy kötés kétszeresen növeli az árfolyamértéken számolt forgalmat, külön a vevő és az eladó oldalán.

A BÉT összkapitalizációja közel 114 %-kal emelkedett az előző évhez képest, december végére elérte az 5115 milliárd forintot. Ez a jelentős növekedés elsősorban a privatizáció folytatásának volt köszönhető; ennek következtében többek között bevezették a Matáv Rt-t., mely legnagyobb kapitalizációjával átvette a vezetést az addig élen álló Mol Rt.-től. Legnagyobb mértékben a részvények összkapitalizációja változott, az 1996. év végi értékhez képest több mint háromszorosára növekedett (852 milliárdról 3058 milliárdra). A tőzsdei összforgalom meghaladta a 6736 milliárd forintot. A részvényforgalom aránya az előző évhez hasonlóan 43 %-os volt, a forgalom 56 %-át pedig az állampapírok adták. Az előző évekkkel ellentétben a vállalati kötvények piaca is erőre kapott – ami annak volt köszönhető, hogy olyan jelentős vállalatok kötvényeinek bevezetésére került sor, mint az OTP, a Pannon GSM és a Mol –, forgalmuk árfolyam-

értéken megközelítette a kárpótlási jegyekét. Az átlagos napi kötésszám közel háromszorosára nőtt, elérte a 2044 kötetet.

A The Economist rangsorolása alapján a fejlődő országok között a harmadik legnagyobb árfolyam-emelkedést érte el a Budapesti Értéktőzsde (USA dollárban számolva 53,6%).

A BÉT határidős piaca is kiemelkedően sikeres évet zárt. A forgalom hétszeresére emelkedett az előző évhez képest. 1415,97 milliárd forintos forgalom mellett a nyitott kötésállomány 1997. december végén árfolyamértéken elérte a 632 milliárd forintot.

Az év folyamán 10 társaság tőzsdei bevezetésére került sor, melyek közül a Matáv Rt. több szempontból is kiemelkedő jelentőségű. Egyrészt az összpiaci kapitalizációból való részesedése – 37 %-kal – a legnagyobb, másrészt a társaság bevezetésére, és első napi kereskedésére egy időben került sor a New York-i és a Budapesti Értéktőzsdén. Ezzel bekerült az első magyar papír a világ egyik vezető tőzsdéjére.

1997. január 24-től megkezdődött a külföldiek kereskedése a BUX határidős piacán.

1997 áprilisában az új Értékpapírtörvény értelmében a Budapesti Értéktőzsde Közgyűlése döntött az Alapszabály módosításáról, mely alapján bevezették a három szekciós tőzsdemodellt.

1997 szeptemberétől ismét beindult a nem szabványosított, opciós kereskedés.

Mire jó a tőzsde?

– Közvélemény-kutatás, 1998. március –

A „tőzsde” szó hallatán a legtöbb embernek a pénz jut az eszébe. Magáról az intézményről viszont felzárkózottak az ismeretek, bár azok, akik egyáltalán mondtak valamit arra a kérdésre, hogy mi a tőzsde szerepe, a leggyakrabban a pénz- és értékpapír-forgalmazásról beszéltek. A magyar polgárok 63 %-a szerint szüksége van az országnak tőzsdére, és 52 %-

uk részvényeket is vásárolna, ha lenne elegendő pénze. A részvényvásárlást viszont csak közepesen biztonosságos befektetési formának tartja a közvélemény. A tőzsde megítélése a fiatalok, az iskolázottak és a magas jövedelműek körében a legkedvezőbb, míg a 60 évnél idősebbek és az érettségi nélküliek nem értik, és így nem is igazán szeretik a piacgazdaságnak ezt az

alapintézményét – derül ki a Marketing Centrum márciusi adatfelvételéből.

Először is arra kértük az embereket, hogy mondják meg: mi jut eszükbe a tőzsde szó hallatán, milyen gondolatokat társítanak hozzá. Az úgynevezett nyitott kérdésre a kérdezettek 72%-a mondott valamit. A legtöbb embernél a pénz kötődik a tőzsde szóhoz, és negatív asszociációi csak viszonylag keveseknek voltak. (1. tábla)

1. tábla	Mi jut eszébe a tőzsde szó hallatán?	az említések intenzitása (%)
	pénz	45
	részvények	11
	gazdagság	9
	befektetési lehetőség	6
	pénzgazdálkodás	5
	értékpapír	5
	világpiaci árak	5
	kapitalizmus	3
	üzlet	3
	nyereség	3
	áruforgalom	2
	bróker	2
	BUX index	1
	egyéb üzlet	3
	spekuláció	5
	krach, veszteség	4
	a politika és a gazdasági élet	
	összefonódása	2
	becsapás, maffia	2
	egyéb negatív	4

A tőzsde szerepéről csak a megkérdezettek 54 %-a akart és tudott mondani valamit. Ennél a kérdésnél a legtöbb embernek a pénzforgatás jutott az eszébe, de viszonylag sokan beszéltek (felszínesen) a tőzsde gazdasági szerepéről is, a harmadik leggyakoribb asszociációs motívum viszont a nyereszkedés volt (2. tábla).

Az a kérdés, hogy mióta van Magyarországon tőzsde, nagyon zavarba hozta a kérdezetteket: mindössze 37%-uk vállalkozott a tippelésre. A válaszok átlaga végül is tíz évnek adódott, de igen nagy a szóródás. Néhány válaszadó szerint csak ebben az évben kezdte meg a tevékenységét a tőzsde, mások szerint pedig már több mint 100 éve.

2. tábla	Mi a tőzsde szerepe?	az említések intenzitása (%)
	pénzforgatás	23
	értékpapír forgalmazás	15
	befolyásolja a gazdaságot	14
	az árucserében játszik szerepet	7
	piac és a gazdaság élénkítése	5
	adás-vétel	2
	értékek cserélnek gazdát	2
	árszabályozó tevékenység	2
	deviza árfolyamok alakulása	1
	pénz kockáztatásával nyereség reménye	6
	pénzmosás	4
	gyors meggazdagodás	2
	egyéb nyereszkedés, más negatív szerep	3

Mindenesetre az emberek közel kétharmada úgy véli: Magyarországnak szüksége van a tőzsdére, és mindössze 7 %-uk tagadja ezt (1. ábra). Minél fiatalabb, iskolázottabb és minél gazdagabb valaki, annál inkább meg van győződve a tőzsde szükségességéről, és csak a 60 évnél idősebbek körében kerültek kisebbségbe az így gondolkodók (lásd a 3. tábla első oszlopát). Pártállás szerint pedig azt látjuk, hogy a Fidesz-MPP és az SZDSZ hívei a leginkább tőzsdebarátok, míg a Munkáspárt és a MIÉP táborában csak 24, illetve 33 százalék tartja szükségesnek az intézményt az ország számára.

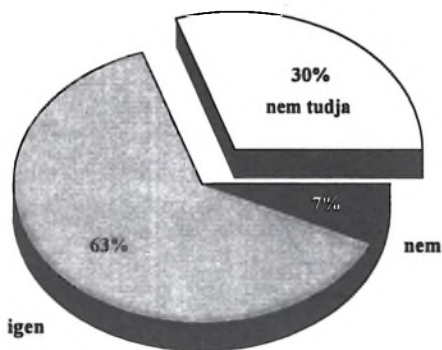
A polgárok fele szívesen vásárolna részvényeket, ha lenne elegendő pénze (2. ábra). Azt, hogy ez pontosan mit is jelent, sajnos nem tudjuk, ám az kiderült a felmérésből, hogy elsősorban a legfiatalabbak és a leggazdagabbak fektetnék be a pénzüket a tőzsdén (lásd a 3. tábla második oszlopát).

A megkérdezettek általában csak közepesen biztonságos befektetési formának tartják a részvényvásárlást (3. ábra). Ez egyben azt jelenti, hogy az emberek még jó ideig szívesebben fogják elhelyezni megtakarításaikat a jóval biztonságosabbnak vélt hagyományos bankbetétekbe, illetve állampapírokba, és még a viszonylag gazdagok is csak a pénzüik egy részét viszik a tőzsdére, és ők is főleg az árfolyamnyereség reményében.

A 3. tábla harmadik oszlopában 100 fokú skálára vetítve mutatjuk be azt, hogy az egyes társalmi-demográfiai rétegekhez tartozók mennyire tartják biztonságos befektetési formának a részvényvásárlást. Itt egyrészt azt látjuk, hogy a tőzsdével kapcsolatos általános beállítódás (ezt a tőzsde szükségességének meg-

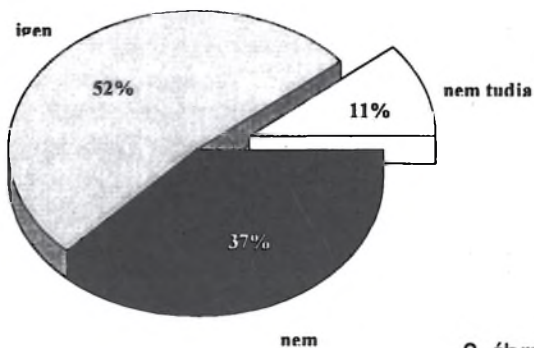

Ön szerint szüksége van Magyarországnak tőzsdére?

1. ábra

Ha lenne elegendő pénze, Ön vásárolna részvényeket?

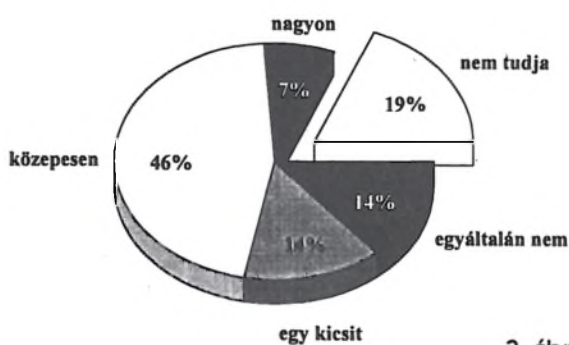

2. ábra

ítélése jelzi) szorosabban függ össze a befektetési kedvvel, mint a befektetés biztonságának megítélése. Ez különösen azért figyelemre méltó, mert például a Marketing Centrum régebbi vizsgálataiból is egyértelműen kiderült, hogy a befektetési döntéseknél a biztonság az elsődleges szempont. Másrészt azt látjuk, hogy a részvényvásárlás biztonságának megítélésében sokkal nagyobb a társadalmi konszenzus, mint az intézmény megítélésében, illetve a részvényvásárlási kedvben. Mindez viszont azt mutatja, hogy a magyar közvélemény egyelőre közelebb érzi a tőzsdézést a lottózáshoz, mint a megtakarítások ésszerű elhelyezéséhez.

A Marketing Centrum Országos Piacutató Intézet Közvélemény-kutató Üzletágának munkatársai 1998. március 6. és 10. között 1.000 véletlenszerűen kiválasztott választópolgárt kerestek fel személyesen, az ország 100 pontján. A mintavételi pontok tükrözik az or-

Százfokú skálára vetítve:
52 pont

3. ábra

szág település-szerkezetét. Ugyanakkor a véletlen ki-

választás miatt a minta összetétele a nemek, az életkor és az iskolai végzettség szerint kissé eltér a népszámlálási adatok alapján várhatótól. Ezeket a kisebb eltéréseket a KSH 1996-os mikrocenzusának felhasználásával matematikai módszerrel - többszempontos súlyozással - korrigáltuk. A közölt adatok hibahatára a válaszadók számától és a válaszok szóródásától függően általában 3-5%.

Ön szerint szüksége van Magyarországnak tőzsdére? (1. oszlop)

Ha lenne elegendő pénze, Ön vásárolna-e részvényeket? (2. oszlop)

Mennyire tartja biztonságos befektetési formának a részvényvásárlást? (3. oszlop)

	szükséges %	vásárolna %	biztonságos (százfokú skála)
férfiak	70	57	52
nők	57	49	52
18-29 évesek	74	70	57
30-45 évesek	74	63	56
46-59 évesek	61	46	51
60 év fölöttiek	43	27	43
nincs érettségijük	55	46	50
érettségizettek	78	69	57
diplomások	82	62	56
sokkal szegényebbnek érzi magát az átlagosnál	57	42	45
egy kicsit szegényebbnek érzi magát	59	47	49
átlagos jövedelműnek tartja magát	69	59	58
az átlagosnál gazdagabbnak tartja magát	82	70	55